

4624

Државни

1896

ГОД.
VII.
LETO

БР.
I.
БР.

ЮГОСЛАВЈАНСКИ
СТЕНОГРАФЪ
И
ГЛАСНИКЪ

JUGOSLAVJANSKI
STENOGRAPH
i
GLASNIK

А. Бевеншекъ, Пловдивъ. — A. Bezenšek, Plovdiv.

Пловдивъ, февруарий мѣсецъ 1896. Celje, meseca februarja.

ПРЪГЛЕДЪ — PREGLED.

Бр. 1. — Br. 1.

I. СТЕНОГРАФЪ — STENOGRAF:

1. Графология и стенография	1
2. Hrvatska stenografija, priredio F. Magdić. Ocjenjuje prof. M. Vamberger	3
3. Биографии на заслужни Славни — Životopisi zaslužnih Slovanov. — Биографије заслужних Словена. — Životopisi zaslužnih Slavena:	
а) Dr. Josip Zmagoslav Ribič, spisal Mestibor	6
б) Отецъ Паисий, споредъ проф. М. Дринова	8
4. Стенографически новини — Stenografske novine — Стенографске вести — Stenografske viesti	10
5. Югославянска стенография — Југословенска стенографија	12
6. Jugoslavenska stenografija — Jugoslovanska stenografija	13
7. Отъ странство. Из страного свѣта. Из drugih dežel	14
8. Книжовность. Книжевност. Книжеvnost	15
9. Listnica uredništva	15

II. КЪИЖЕВНИ ГЛАСНИКЪ — KNJIŽEVNI GLASNIK:

10. Стихонизъ. Не я будете! Отъ Ив. Вазовъ	17
11. Исконийтъ законъ, отъ Ст. Михайловский	17
12. Po konci glave! Zložil Jos. Stritar	18
13. Дубровнику, од княза Николе I.	19
14. Увелој ружки, од Војислава	19
15. Югославянска библиография — Jugoslavjanska bibliografija	20

III. СТЕНОГРАФИЧЕСКА ПРИТУРКА — STENOGRAFSKA PRILOGA:

16. Стихонизъ. Не я будете! Отъ Ив. Вазовъ	1
17. Графология и стенография	2
18. Jugoslavenima, srijavao Goluban Dvorski	4
19. Dr. Josip Zmagoslav Ribič	5
20. Дубровнику, од княза Николе I.	6
21. Марко Т. Тиронъ — Marko T. Tiron	8
22. Listnica uredništva	8

IV. СТЕНОГРАФИЧЕСКИ УЧЕБНИ ПИСМА — STENOGRAFSKA UČNA PISMA — СТЕНОГРАФСКА НАСТАВНА ПИСМА — STENOGRAFSKA NASTAVNA PISMA:

23. Стенографическа азбука — Stenografska abeceda	1
24. Съединяване на съгласнитъ — Spajanje soglasnikov	2
25. Примери — Primeri	4

Настоящия брой се испраца и до нѣкои стари г-да абонати, които за тази година още неса предплатили списанието. Ако не обичатъ да се абониратъ, умоляватъ се, да повърнатъ този брой. А бр. 2 и пр. ще се испрацатъ само до предплатившиятъ абонати. — Който ни дължи още за миналата година, нека побърза да внесе надлежната сума.

Navzoči broj se pošilja tudi nekim starim gg. naročnikom, kateri za to leto še niso plačali naročnine. Ako ne žele lista dalje prejemati, prosimo jih, da nam ta broj povrnejo. A br. 2 in sledeče bomo pošiljali samo predplačnikom. — Kdor nam je še na dolgu za lansko leto, naj izvoli skoro dotično svoto poslati.

Графология и стенография.

Нѣма нищо по-интересно за чловѣка отъ колкото изучаванieto на самий чловѣкъ. Ако се запознаемъ съ нѣкого, който ни бѣше до сега напълно страненъ, то тутакси търсимъ да заключимъ отъ цѣлото му външно появяние за неговата вътрѣшностъ: ходътъ, движението, дрехитѣ, даже и най-дребнитѣ навици си иматъ значение за нашето мнѣние за този чловѣкъ, и ний послѣ заключаваме отъ тѣхъ за неговото умствено образование и за цѣлия му характеръ. А при това ний редко се излъгваме, защото вътрѣшността на чловѣка действително се показва въ външността му. Энергически хора правятъ инакви движения отъ колкото нерѣшителнитѣ, сангвиничнитѣ инакви отъ колкото флегматичнитѣ. Това разнообразие явява се тоже и при писанието, защото писмото — тъй да се каже — фотографира върху книгата характернитѣ качества на чловѣка. Графологията ни казва: дай ми твоя рѣкописъ, и азъ ще ти кажа, кой си. Ако и да се прѣкалява много пѣти въ това отношение, нѣ пакъ си има това нѣкое основание; даже и хора като Шекспиръ, Гете, Хумболтъ, Дюма и Доде заключавахъ отъ рѣкописа върху характера на чловѣка. Гете казва веднѣжъ, като посочва на рѣкописа прѣдъ него: „Не е ли това мѣжъ, който при писанието на адреса бѣше съ духъ възвишенъ и свободенъ?“ А на друго мѣсто казва: „Не, той не бѣше благороденъ и достатъчно позитивенъ; това писмо е отъ Целтера; рѣкописа съвѣмъ показва характера му“.

Великий физиогномикъ Лаватеръ, пише на приятеля си Гете, когато той взелъ да се занимава съ автографиитѣ на забѣлѣжителнитѣ хора: „Колкото по-вече сравнявамъ рѣкописитѣ, които получавамъ, толкова по-вере въ мене се укрепява мисълта, че почерка може да се счита за изразъ на характера на пишущий; защото въ онзи моментъ, когато се пише, писмото става изразителъ на мислитѣ и трѣбва да рефлектира състоянието на душата на оногози, който ги прѣдава на книгата.“

Въ своитѣ физиогномически фрагменти казва същия Лаватеръ: „Най простата дума, която толкова скоро се записва, колко разнообразни точки тя съдържа! Отъ колко разнообразни кривулки тя е съставена! Това различие на рѣкописа не ли се признава въобще? Не ли

се прѣдполага като нѣщо естествено, че всѣки чловѣкъ си има свой собственъ индивидуаленъ рѣкописъ (почеркъ)? А това необоримо различие не ще ли да има причина въ дѣйствителното различие на чловѣческитѣ характери? — Може нѣкой да каже, че сѣщій чловѣкъ, който има единъ извѣстенъ характеръ, писва често различно. Нѣ това различие въ писмото на единъ и сѣщъ чловѣкъ не е доказателство срѣщу значението на почерка, нѣ напротивъ то е ясно доказателство за нашето твърдение. Именно това различие доказва, че почерка на чловѣка се управлява всѣкога споредъ моментанното му състояние на духа. Сѣщій чловѣкъ ще даде съ сѣщото перо и мастило и върху сѣщата книга на писмото си другъ характеръ, когато е силно растревенъ и другъ, когато е любезенъ и кроткъ. Кой може да отрече, че често се познава отъ едно писмо, да ли е писано въ спокойствие или безпокойствие; да ли има съчинителтъ тихъ или буенъ, редовенъ или нередовенъ, твърдъ или неустойчивъ, легкъ или тежкъ характеръ. Не сѣ ли въобще всичкитѣ женски рѣкописи „по-женски“ по-неустойчиви отъ колкото мъжкитѣ? Веѣка народностъ има свой националенъ рѣкописъ, така както си има своя национална физиогномия. Веѣкий индивидуумъ има народний характеръ въ себе си, нѣ при все това веѣкий е различенъ отъ другитѣ. Разберете добрѣ: не цѣлий характеръ, не всички характери, нѣ при нѣкои характери по-вече, при други по-малко може да се заключава само отъ почерка“. Това послѣдно ограничение на Лаватера днешната графология не зачита, тя утвърждава, че може отъ веѣки рѣкописъ съ пълна извѣстностъ да се знае за цѣлий характеръ на пишущий.

При писванието турятъ се въ движение различни групи мускули отъ самия мозъкъ. Значи, мозъкътъ командува мускулитѣ, а душевний флуидумъ, който тече отъ мозъка прѣзъ нервитѣ до мускулитѣ, споредъ своето индивидуално качество, споредъ силата или слабостта си, споредъ лесно подвижността или бавността си, дава на произведенията на нашата рѣка характера на нашата душевна личностъ, т. е. писмото получава въ слѣдствие на това онази изразитостъ, която се нарича „характеръ на писмото“. Най-ясното доказателство, че се намиратъ духа и писмото въ тѣсна свѣрска, лежи въ факта, че при душевни болѣсти се промѣнява писмото, и колкото по-вече умоболнето се продължава, толкова по-вече писмото губи отъ своята форма. Това се доказва отъ различни лѣкари-психиатри. (Слѣдва).

Hrvatska stenografija

(sustav Gabelsbergerov).

Priradio Franjo Magdić, profesor kr. vel. realke u m., ravnatelj saborskog stenografskog ureda, stručni izpitatelj kr. izpitnog povjerenstva za učitelje stenografije, predsjednik hrvatskog stenografskog društva u Zagrebu.

Treće preradjeno izdanje. Kruto vezana stoji 1 krunu 80 fil. Zagreb 1895. Troškom i nakladom kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade. Autotipografski tisak Jul. Hühna u Zagrebu.

Ocjenjuje prof. Mijo Vamberger.

Nedavno primio sam iz Beča od stenografskog stručnjaka i na daleko poznatog vještaka dopisnicu, na kojoj mi izvinjavajući se radi neke zatege piše, što je uzrokom, da mi nekoj molbi tako dugo nije udovoljio. Veli naime, da je pod konac minule godine imao mnogo posla s revizijom učeničkih stenografskih zadaća. — «Imam», veli, «skoro tisuću učenika na pet zavoda, a 46 naučnih sati na tjedan». — Tu sam se brečno. Tà u Beču imaju svi naučni zavodi u svom učiteljskom osoblju ispitanoga učitelja stenografije, koji taj predmet predaje; a moj je dopisnik — doduše takodjer ispitan učitelj stenografije — ali nije inače učitelj obligatnih predmeta već privatna osoba, pa ipak ima toli ogroman broj učenika u stenografiji. Spominjem to, da se vidi, kako stenografija dandanas s najkorisnijim novovjekim izumima u brzom širenju uporedo koraca. Sama je Gabelsbergerova škola imala koncem minule godine 976 društava sa 29.266 članova. A broj onih, koji su godine 1895. stenografiju Gabelsbergerova sistema učili, iznosio je 64.561. — Ele željeznica, električna, telefon i stenografija osvajaju svijet!

I u Hrvatskoj se stenografija počela lijepo razvijati. U trideset je ona godina učinila upravo vanredan napredak. Bude li istom progresijom išlo i dalje, mi možemo biti sasvim zadovoljni; jer dok je prije 25 godina između I. i II. izdanja Hrvatske stenografije prošlo deset godina, u zadnje smo vrijeme u dvije godine dobili dvije naučne stenografske knjige, od kojih je najnovija pod gornjim naslovom izašla lanijske godine. O toj knjizi kanim potanko izreći svoje misli u živoj želji, ne bi li ma i malo koristio samoj stvari, i izazvao možebiti još koga na diskusiju glede nekih pitanja, koja držim, da su još sveudilj «sub judice lis». Jer samo trijeznom i mirnom izmjenom misli unaprijedit ćemo ovo korisno umijeće,

Prije ipak nego prijedjem na samu stvar, moram još nešto reći, što mi je na srcu i što namjenjujem svojedobnomu piscu istorije hrv. stenografije i poštovanomu piscu gore spomenute knjige.

Drugo izdanje Magdićeve Hrvatske stenografije izašlo je godine 1881. Na želju Stjepana Nijemčića, koji je uz Galla bio onda vlasnik i redaktor «Hrvatskoga učitelja», ja sam iste godine u 9. i 10. broju ovoga lista ocijenio to izdanje. Na moju ocjenu odgovorio je Magdić uztokom u pet brojeva (11.—15.) u istom listu, a ja na njegov uztuk replikacijom u osam brojeva (17.—24.) takodjer u istom listu od godine 1881. Po onoj «*nemo iudex in propria causa*» meni ne pripada sud o stvarnoj vrijednosti moje ocjene i replikacije, pa za to u tom pogledu neću ni riječi reći. Samo ću to spomenuti, da sam onu ocjenu napisao, kako sam znao. Ne velim, da je u njoj i u replikaciji samo čisto, zdravo zrnje; ali se usudjujem nadati, da će nepristran stručnjak možebiti reći, da nije ni sama pljeva. Nu ako će on i to kazati i obrazložiti svoju osudu, ja ću se bez svakoga priziva pokoriti njegovu pravorijeku. Ali jedno neće mi moći nitko poreći, a to jest, da sam onu ocjenu napisao dobrom voljom i čistom rukom. Iz Magdićeva sam ustuka dosta naučio, ali naužio i dosta gorčine, jer me je na mnogim mjestima živo ujeo za srce. Kako sam onda bio mlad učitelj, nijesam žalibože u replikaciji ostao hladan, već sam planuo kao oganj živi, i u tom razdraženom psihičnom stanju napisao sam dvije stvari, od kojih mi se danas jedna nimalo ne sviđa — a to su oni mnogobrojni citati, koji nijesu u savezu sa samom stvari —, a drugu u velike žalim — a to je onaj žestoki ton u replikaciji, koji molim, da mi se blagohotno oprost. Drugo je dašto sama stvar, radi koje se uhvatismo u koštac; pa dok za one spomenute akcidencije ne marim, ostajem nepomičan kod stvari, gdje me razlozi ne uvjeriše, da je kriva. Dixi. A sada pristupam k samoj stvari, o kojoj ću pisati sine ira et studio.

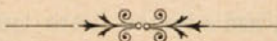
Čim primiš treće izdanje Magdićeve «Hrvatske stenografije» u ruku, ugodno će te na prvi mah dirnuti ukusna vanjšina i solidna oprema: knjiga je ukusno ukoričena — od prilike kao Těsnopis česky, — papir dobar, tisak lijep, stenogram izrazit, razgovjetan, tačan i dosta lijep — dakako ne kao Zwieřinov, ali takih je ruka malo. — Uvod je kratak, napisan sasvim kao i uvod u Těsnopisu českom. Iza toga prelazi se odma na sustav. Što kao osobito vrijedno i dobro svojstvo ove knjige istaknuti valja, jest to, što stenografski dio nije odijeljen od tiskanoga dijela, već se oboje lijepo izmjenjuje, tako da učenik imade pravilo i primjere vazda na okupu, čim otpada ono sitno, neprestano prevraćanje. Tako je i Faulmann izdavao svoje knjige sve do godine 1893. Dakako on nije imao stenografskoga rukopisa, već tipotisak. Šteta, što su Nijemci zapustili taj Faulmannov izum. Faulmannov je doduše stenografski tipotisak bio nešto premalen, ali za to puno bolji od Stolzeovega. I dra. K. Albrechta «Lehrbuch der Gabelsbergerschen

Stenographie», koja je knjiga već godine 1887. u Hamburgu izašla u 47. izdanju, ima stenogram u tekstu. U najnovije je vrijeme kod Njemaca i Weizmann svoju naučnu knjigu tako udesio, da ne treba prevraćati štampanih listova, da se dodje otraga do stenograma. On je naime u posebnom svezku dodao stenografske tablice, koje učenik lako imade pred sobom uz štampani tekst. — I to mi se vrlo sviđa, što je Magdić u svojoj knjizi gradivo lijepo sustavno i metodički rasporedao, tako da se ono može naravnim redom i postepenim slijedom svladavati a uz to lako i lijepo pregledati. Meni je barem svaki samovoljan, često gotovo kaotički raspored stenografskoga gradiva u školskim knjigama vrlo nepoćudan. Pri tom trpi orientacija, pa čovjek često ne zna, gdje bi stanovitu stvar tražio. Osobito je muka s takom knjigom kod t. zv. «Nachschlagen», a toga je baš učeniku često treba. Nadalje gomilaju se bez važnoga razloga poteškoće, koje je najbolje svuda redomice svladati, idući od stvari laglje i neophodno nužne do teže. Tako primjerice ja nikako ne mogu u metodičko-didaktičnom pogledu shvatiti ono uvlačenje sigala odma u prve lekcije, i tumačenje posrednog i neposrednog spajanja pismena — vokalizaciju i konzonanciju — u jedan mah. Ta sigle su već i kod drugoga dijela stenografske nauke (kod kraćenja riječi) neka anticipacija, pošto im je mjesto u trećem dijelu (kod kraćenja izreka). Ali se u drugom dijelu ipak već mogu uzeti, jer su bar donjekar u savezu sa gradjom, koja se u ovom odsjeku obrađuje, pa i učenik je već spremniji. A šta ćete s naukom o siglama odma poslije alfabeta, ili čak s njihovim upotrebljavanjem prije nužnih antecedencija! — Tako n. pr. Miholić u svojoj Hrvatskoj stenografiji uzimlje prije siglu za zamjenicu *tko*, nego li je protumačio vokal *o*, i siglu za *ljudi* prije, nego li je protumačio vokal *u*! — Nije li to pravi pravcati filius ante patrem! — Ovako brkanje je apsolutno štetno. U njemačkoj literaturi ima takih knjiga više, pa mi se čini, kao da bi svaki pisac rado izaći pred publiku s nekom novom skroz originalnom metodom. Sravnimo samo Heinrichovu stenografiju, napisanu po Ahn-Ollendorfovoj metodi sa stenografskom knjigom od Jahna i Zwiërine. — Miholić se u rasporedu gradiva svoje Hrvatske stenografije poveo dašto za znamenitim autoritetom u stenografiji, Fischerom. Ali je Robert Fischer, taj stenografski autodidakt i türinški i srednjonjemački apoštol stenografije, koji je prigodom otkrića Gabelsbergerova spomenika u Monakovu 10. kolovoza 1890. držao onaj krasan svečani govor, po mom mnijenju više znanstven stenografski teoretičar nego li iskusan metodik. Najsajnije dokazuje to njegov «Handbuch der Gabelsberger'schen Stenographie», koje je djelo napisao zajedno sa svojim sinom Pavlom u dva dijela, i koje je god. 1893, i 4. izašlo u drugom izdanju. — Meni će

barem vazda ostati uzorom za raspored stenografskoga gradiva u naučnoj knjizi Těsnopis česky, pa za to ne mogu u interesu same stvari biti dosta zahvalan Magdiću, što se je u tom pogledu u trećem izdanju svoje Hrvatske stenografije opet poveo za Česima, dočim se je u drugom izdanju donjekle bio udalio (vide §§ 4. i 5.).

I to rado ističem, da mi se jezik Magdićev, ma da i nije, kako ćemo kasnije vidjeti, naskroz pravilan, ipak poradi svoje jednostavnosti, neprisiljenosti i kratkoće u stilizovanju pravila vrlo sviđa. Nema tu nikake suviše navlake, natrunjenih osebjunih riječi i navalice izvještachenih dugih perijoda, što sve ide lih za ispraznim vanjskim efektom, a stvari samoj više škodi nego li koristi.

(Nastavit će se.)

Биографи на заслужни Славяни. Životopisi zaslužnih Slovanov. Биографије заслужних Словена. Životopisi zaslužnih Slavena.

Dr. Josip Zmagoslav Ribič.

(V spomin 50letnice njegovega rojstva spisal Mestibor.)

Za domovino našo borno

Po věde rudniku bogatem

Prekrasnih dragotin je bral. . .

S. Gregorčič.

Une 16. februarja 1896. leta zatonilo bode baš pol veka v morje večnosti, kar je ugledal luč sveta velik rodoljub slovenski, ne navaden ljubitelj znanosti in umetnosti — dr. Josip Ribič. S ponosom spominja se mila mati Slovenija svojega iskrenega sina, kateri jej je posvetil um in srcé. A nemila Parka prestrigla mu je nit življenja v cvetoči moški dobi. Dolgih 22 let že varuje skopa zemlja njegove telesne ostanke. — Jaz pak si stavim v sveto dolžnost našim cenjenim čitateljem poklicati v spomin moža, kateri je vreden, da mu ravno «Jugoslavjanski Stenograf» postavi tukaj skromen spominek.

Zibeljka tekla je vrlemu narodnjaku v Žetalah, prijazni vasi Slovenskih goric. Ljudsko šolo pohajal je pri sv. Lenartu. V Mariboru vpisal se je leta 1856. v gimnazijo, na katerem zavodu je ostal do leta 1862. Potem preselil se je v Gradec, kjer je nadaljeval svoje gimnazijske študije. Dovršivši gimnazijo vstopil je leta 1865. na graško vseučilišče.

V mladih letih iskal je pokojni Ribič ponajveč v čitanju razvedrila, katero mu je bila najljubša zabava. Poleg zemljepisja in zgodovine, do katerih predmetov je imel že na gimnaziji veliko veselja, učil se je tudi tujih jezikov, posebno francoskega in angleškega.

Laskavo ga slika njegov učitelj kot uzornega učenca: lepe prikupljive rasti, bistre glave, milega pogleda, blagega srca; — bil je iskren in značajan mladenič, kateremu je srce vedno bilo za bedni narod slovenski.

Doktorski naslov prejel je leta 1870. v Gradcu.

J. Zm. Ribič bil je po svojih glavnih naukih pravnik, a po mnenju prof. J. Pajka bilo mu je najbolj priljubljeno narodno gospodarstvo.

Prof. J. Pajk piše o njem: «Zdaj še le, ko pregledujem njegovo zapuščino, stopa mi razvitek njegovega duha še jasneje pred dušo». Sicer se pa vsakdo, kdor koli je imel priliko osebno se seznaniti in občevati ž njim pohvalno izraža o njem.

Do sedaj omenjeni skromni podatki bi že sami po sebi zadostovali, da se hrani spomin uzornemu slovenskemu rodoljubu. Ako pa omenim, da je bil rajni Ribič strasten prijatelj tesnopisu ali stenografiji, tedaj mislim, da si bode vsakdo od jugoslovanskih stenografov toliko rajši utisnil v srce moža, kateri je bil od petega gimnazijskega razreda do konca svojega žitja zvest pristaš, širitelj in ljubitelj prekoristne vede.

Poleg «Črtic iz mojega vojaškega življenja», koje je po njegovi smrti objavila mariborska «Zora» v svojem tretjem tečaju, prinesel je «Slovenski narod» izpod njegovega peresa tudi duhovita in jedrnata članka «Nikola Machiavelli» in «O stenografiji».* Iz teh spisov se vidi, da Ribič tudi na slovstvenem polju ni hotel zaostati za drugimi, temveč večkrat je prijel za pero, da je poznejšim vnukom ostavil sicer ne številne a korenite razprave. O njem pač smemo s Preširnom reči:

«Ko bili daljši bi mu časi dani,
Svoj narod s pismi bi razsvetlil bil.»

Najvažnejši njegov spis za nas je «O stenografiji», s kojim hočemo natančneje seznaniti naše čitatelje:

V uvodu nam podaja pisatelj nekako povestnico tesnopisa. Nato pa razpravlja Gabelsbergerjev sistem v najvažnejših točkah, poudarjajoč pred vsem veliko korist stenografije pri zasebnih študijah. Poleg družega oporeka napačno misel nekaterih pedagogov, ki so trdili, da tesnopis škoduje spominu, češ da se s tem le lenoba podpira učeči se mladeži, ker le doslovno beleži besede učiteljeve brez vsake pazljivosti in se tako napisanega na izust uči. — Ribič se je učil stenografije,

* Ta dva spisa izšla sta tudi v ponatisku leta 1872. v I. zvezku Jurčičevih «Listkov».

kakor sam trdi pri profesorju Lipežu na mariborski gimnaziji in je bil v petem razredu že izurjen tesnopisec. On tudi veli, da pri zapisovanju predavanj nij imel nikakega telesnega truda in je torej lahko pazil na učiteljeve besede, ter si zapisoval le njihovo jedro, ne pa dodatkov, ki so samo krasili govor. Nadalje poudarja pokojnik važnost stenografije na vseučilišču, kjer si zamore človek pri temeljitem znanji imenovanega predmeta prihraniti mnogo časa, truda ter nepotrebnih stroškov za učne knjige. Pravo polje za tesnopis je javno življenje s svojimi zbori, posebno deželne in državne zbornice, kjer tudi v resnici ne primanjkuje zjurjenih stenografov.

Z nenavadno navdušenostjo priporoča Ribič zlasti mladini stenografijo, z besedami: «Torej na noge, mlade moči, urite se v nemškem, posebno pa v slovenskem tesnopisu». Iz slednjih besedi pač lahko sklepamo, da se je pokojni rodoljub tudi v slovenskem tesnopisu pridno vadil.

Proti koncu omenjenega spisa govori še o prevajanji Gabelsbergerjevega sistema na druge jezike in o novi a vendar slabejši Stozejevi sistemi, ki je po Prusiji precej razširjena.

Med slednja oba odstavka vpleten je oddelek, ki govori o podučevanju stenografije na avstrijskih srednjih šolah.

Tako smo ob kratkem podali našim cenjenim čitateljem pregled njegovega zaslužnega delovanja na slovstvenem in stenografskem polju. Izvanredna ljubav do toli koristne vede zrcali se v njegovem na zadnje omenjenem spisu, ki je radi svojega jedrnatega sloga tem važnejša prikazen v našem slovstvu, kojemu sličnih razprav še vedno primunjkuje.

Sedaj lahko izprevidimo, kaj smo zgubili v pokojnem dr. Ribiču, ki je v najlepših letih moral leči k večnemu počitku. Blag mu tedaj hranimo spomin!

Отець Паисій.

(Споредъ проф. М. Дринова.)

Около ерѣдата на XVIII. вѣкъ надъ българската земя като зижително слово се е раздалъ гласъ изъ Хилендарскій монастирь, — гласътъ на перомонахъ Паисій, въ лицето на когото ний имаме единъ примѣръ, който показва, що може да направи единъ челоуѣкъ за цѣль народъ. Въ 1762. г. отецъ Паисій е пуснжль между Българетъ една света за тѣхъ книга подъ насловъ: История Слоуѣно-болгарская о народахъ и о царѣхъ и святихъ болгарскихъ и о всѣхъ дѣянїя болгарскихъ. Тази книга

е обнародвана въ ръкописъ. Списанието на отца Паисия отъ научна страна нѣма твърдѣ голѣма цѣна; нѣ ний нѣмаме никакво право да искаме отъ него строга историческа критика. До негово врѣме Българската история не е била почекнжта: памѣтниците ѝ сж били още разсеѣени по безчисленно множество книги, все на чужди езици. Загубеното и потлачено състояние на българската народност, ревностъ и жалостъ по рода своего, — това сж подбужденията на отца Паисия. Съживѣвание повѣнжлитѣ народни чувства у Българетѣ, съживѣвание българската народностъ — това му е цѣльта. Отець Паисий доста подробно излага славното минжло на българский народъ, и чрѣзъ това изложение се старае да вдѣхне нравственна сила въ съврѣменнитѣ му Българе. Съ разни наставления, съ доказателства, а понѣкога и съ строго укоряване се е старалъ той да свѣсти всички загубени Българе, или както ги нарича той — отцегугатели „О неразумне и юроде!“ казва той въ прѣдисловието си на отцегугателитѣ: „поради что се срамишъ да се наречешъ Българинъ? Или не сж имали Българе царство и господарство? . . . Но отъ что се ти, неразумне, срамишъ отъ свой родъ и влачишъ се на чужди езикъ?“

Отець Паисий. (Картина на И. Мърквичка).

Между присмивачитѣ и хулителитѣ български първо мѣсто заематъ Гърцитѣ. Цѣлата история Паисиева е фактическо опровержение на укоръ отъ тѣхната страна. Паисиевото списание се е распъренѣло скоро по цѣлъ български свѣтъ и станѣло най-драга книга за Българетѣ. Всички, които сж прочитали историята на отца Паисия, исказвали голѣмото си задоволение съ разни бѣлѣжки, които гласятъ: „и вие потрудите ся, братия, та я прочитете, да ви буди на ползу, Българомъ похвала, а на пакостъ Грекомъ,“ или: „които чете, съ внимание да чете, да познай, какво сж имали Българетѣ царство.“ Намирали сж се и такива Българе, които, като сж се прониквали съ нароодообразователний духъ на отца Паисия, опитвали сж се и сами, да се потрудятъ, като него „на ползу роду българскому.“

Всичко това показва, какво голѣмо значение е ималъ отецъ Паисий въ духовний животъ на народа ни. Благословеното негово слово не е остало мъртво: то скоро се е разнесло по българскитѣ сърдца, като съгрѣвало едни съ животворна топлина, а други побуждало и поддигало, да проповѣдватъ народното битие. Това благодатно слово е извадило цѣло поколѣние ученици, които сж продължавали начатото отъ учителя дѣло, и подобно нему чрѣзъ възкръшение българската старина, да го доведѣтъ до съзнание и го възродятъ къмъ новъ исторически животъ.

Стенографически новини. Stenografske viesti. Stenografske novine. Стенографске вести.

ОТЪ БЪЛГАРИЯ.

— Стенографическото бюро при народното съдѣние въ София се състои (както извѣстихме въ миналия брой) отъ 19 души. За да можѣтъ тѣ да надвиятъ тая голѣма работа въ извѣнредно дълги засѣдания и да приготвятъ на врѣме протоколитѣ, направена е слѣдующата организация на блорото: Началникътъ (г-нъ Хр. П. Константиновъ) стои отъ начало до край въ засѣданieto и често стенографира заедно съ ревизора. Ревизори сж трима, а стенографи

деветъ. Ревизорътъ стенографира по 15 стр. а стенографътъ само по 5 стр. и тогава се самѣства съ другъ. Като излиза отъ събранието, отива въ капцелирията, та прѣдиктува една часть отъ стенограма на бюро-стенографа, останалата часть прѣписва самичкъ. Ревизорътъ прѣгледва прѣписаното и послѣ го прѣдава на началника, който пакъ всичко прѣгледва отъ начало до край. Тази наредба се указа практична, само че лѣкоп засѣдания сж много дълги, та ще трѣбватъ 4 ревизори и 12—16 стенографи.

— Въ Габрово прѣподава стенографіята на държавната Априловска гимназия г-нъ Ст. Пончевъ. Записваж се 40 ученици. Освенъ това изучаватъ стенографіята у сѣщій учителъ още 35 ученика отъ други учебни заведения. Всичко 75 души. И така се въвежда първий пѣтъ нашето искусство въ Габрово по инициативата на трудолюбивия учителъ-стенографъ г-нъ Пончевъ, ко- муто желаемъ най-добрия успѣхъ.

IZ HRVATSKE.

— Stenografija se je predavala prošle godine na 9 zavodih. Broj djaka u I. tečaju iznosio je 216 a u II. 104, ukupno 320. Hrvatsko stenografsko društvo u Zagrebu broji 30 članova.

— Naš suradnik g. Slavo Dragić pozvan je kao stenograf u istarski sabor u Poreč, gdje se dosle nije bilježila hrvatska i slovenska riječ, već samo talijanski govori. On će bilježiti i hrvatske i slovenske govore.

IZ SLOVENSKIH DEŽEL.

— Iz Novega mesta se nam piše: Pred par leti je bil priljubljeni gosp. prof. Novak premeščen iz naše na novo oživljeno gimnazijo v Kranju. Jedva probudivši toli koristno znanost iz smrtne spanja, v kojem je ležala že precejšno obilico let, moral nas je ostaviti čislani gospod. Ni se tedaj čuditi, da je prvotna vnetost in ljubav do tesnopisa, koji dični lastnosti je g. Novak pri svojem neumornem delovanji vžil v dijaška srca, se jela kmalu po njegovem odhodu ohlajati in giniti, ker slehern je pogrešal pravcga ter izurjenega vodnika. Broj stenografov se je v teku dveh let med dijaštvom jako skrčil. Stenografski venčki, ki so se ne dolgo po odhodu prof. Novaka osnovali med dijaki,

so polagoma tudi pozaspali. Svoje varno zavetje našla je stenografija le še v zasebnih hišah, kjer ji je ostalo zvesto neznamno številce naprednih častilcev, ki pričakujejo v svojem zatišji ugodnejših razmer. — Slovenski tesnopis sploh se je v poslednjih letih toliko povzdignil in napredoval, da mu je srečna bodočnost zagotovljena. — Da bi nam primanjkovalo v to svrhu spadajočih naučnih knjig, to je neopravičen izgovor. Tudi njih cena nij tako visoka, da si jih ne bi mogel omisliti, kdor se hoče stenografije učiti. — Dne 16. februarja bomo obhajali novomeški stenografi 50letnico dr. Ribičevega rojstva. — Sklepajoč z željo, naj bi se naši dijaki kmalu povrnili v okrilje prekornostne vede, kličem jim: «Spoznajmo se, razumimo se!»

IZ SRBIJE.

— Стенографија код српске народне скуштинне. У овој сесји раде у скуштини 8 стенографа на челу са шефом, а стенографски биро има и 15 препишника. Стенографима је награда по 20 динара дневно, препишницима од 4—6 динара дневно. Шеф има још засебну награду за вођење надзора о штампању стенографских протокола и држању коректуре. — Шеф стенографског бироа је г. Настас Антоновић (председник варошког I. степ. суда); старији стенографи: г. Дим. Боди, (конзул у пензији), г. Павел Стевановић, (судија I. ст. варош. суда); г. Љуба Величковић (секретар министарства грађевине); млађи стенографи: г. Војислав Луквић (свршени философ), г. Драгић Солдатовић (секретар Шабачког I. ст. суда), г. Ђорђе Јоџа (судија у оставци), г. Р. Бикловић и г. Ђ. Пауновић (професори гимназије). У будућем броју јавићемо, како српски стенографи у скуштини раде.

Югославянска стенографија — Југословенска стенографија.

(Учебни писма.)

I.

Правописни правила.

Пиши како чувашѣ. На пр. ден = день, лед = ледѣ, оче = отче ас = азѣ, век = вѣкѣ. Между малки и главни букви иѣма разлика: софия, иван. Точка се замѣства съ чъртица (-).

Стенографическа азбука.

(Виждѣ притурката.)

Стеногр. знакове се движатъ между 4 линии и съобразно съ това се дѣлятъ на: малки, срѣдни и дълги. Срѣднитѣ исполняватъ пространството между двѣтѣ срѣдни линии; малкитѣ не го исполняватъ, а дългитѣ го прѣминаватъ.

Съединяване на съгласнитѣ.

Съгласнитѣ се соединяватъ помежду си било чрѣзъ влакнаста чъртица (широко) било безъ нея (тѣсно). Широкото соединяване означава, че трѣбва да се чете между двѣтѣ една гласна — обикновено едно е, — а тѣсното, че не бива да се чете. Тѣсното соединяване на двѣ или повече съгласни става а) чрѣзъ слѣвање б), чрѣзъ вписване в) чрѣзъ непосредствено имѣ съпоставяне. (Виждѣ притурката.)

Примѣри

за широкото соединяване:

Бегъ, бѣлъ, беремъ, берешъ, вechъ, веселъ, вѣкѣ, дѣдъ, деремъ, жегъ, зелешъ, зегъ, едъ, едемъ, ежъ, елешъ, есенъ, кесъ, редъ, ледешъ, лекъ, лешъ, летъ, медъ, медешъ, мѣренъ, месешъ, мехъ, мекъ, мелемъ, нередъ, иѣмъ, пешъ, перемъ, редъ, ревъ, сенешъ, сетешъ, текъ, темель, терешъ, фесъ, целъ, цешъ, чекъ, Чехъ, чемерешъ, чешъ, шерешъ, Шехъ.

(Наставна писма.)

I.

Правописна правила.

Пиши како чујеш. На пр. оче = отче, де = где, леб = хлеб, век = вѣк. Разлике инамеђу великих и малих писмена нема. Знак тачке је једна цртуца (-).

Стенографска азбука

(Види прилог.)

Стенографска се писмена пишу међу 4 цртама и према тому се деле на: мала, средња и дуга. Средња испуњују простор међу 2. и 3. (средњом) цртом; мала не испуњују, а дуга пресижу тај простор.

Спајање сугласника.

Сугласници се вежу међу собом или танком цртом (широко) или без ње (тесно). Широко спајање значи, да се има читати међу њима један гласник — обично е, — а тесно, да се нема читати. Тесно спајање двају или више сугласника прави се а) стапањем, б) улетањем, в) сближавањем.

(Види прилог.)

Примери

за широко спајање:

Бег, бел, берем, береш, већ, весел, век, дед, дерем, жег, зелен, зег, јед, једем, јез, јелен, јесен, кес, ред, леден, лек, лен, лет, мед, меден, мерен, месен, мек, мељем, неред, нем, пеш, перем, ред, рез, сенен, сетен, тек, темель, терет, фес, цел, цен, чек, Чех, чемерен, чен, шерен, Шех.

Jugoslavenska stenografija — Jugoslovanska stenografija.

(Nastavna pisma.)

I.

Pravopisna pravila.

Piši kako čuješ. N. pr. oče = otče, srce = srdce, sbilja = zbilja, več = već vek = viek. Razlike između velikih i malih pismena nema. Mjesto točke stavi se crtica (-).

Stenografska abeceda.

(Vidi prilog.)

Stenografska se pismena kreću među 4 linijama i prema tomu se dijele na: mala, srednja i duga. Srednja ispunjuju prostor između 2. i 3. (srednje) linije; mala ne ispunjuju, a duga prešuju taj prostor.

Spajanje suglasnika.

Suglasnici se spajaju među sobom ili sredstvom spojnice (široko) ili bez nje (tesno). Široko spajanje znači, da treba čitati među njimi jedan samoglas — obično e, — a tesno, da se nema čitati. Tesno spajanje dvaju ili više suglasnika pravi se a) stapljanjem, b) uplitanjem, c) stjesnivanjem.

(Vidi prilog.)

Primjeri

za široko spajanje:

Beg, bjel, berem, bereš, već, vesel, vjek, djed, derem, žeg, zelen, zet, jed, jedem, jež, jelen, jesen, kes, led, lijek, lien, ljet, med, meden, meren, mesen, meh, mek, meljem, nered, njem, pješ, perem, red, rez, sjenen, sjeten, tek, temelj, teret, fes (fez), cijel, ejep, ček, Čeh, čemeran, čep, šerep, Šeh.

(Učna pisma.)

I.

Pravopisna pravila.

Piši kakor slišiš. N. pr. mras = mraz, nisko = nizko, teško = težko, istok = iztok. Med malimi in velikimi pismenkami nij razlike: sofija, ivan. Namesto pike rabi se črtica (-).

Stenografska abeceda.

(Glej prilogo.)

Stenografski znaki stoje med 4 črtami ter se dele sproti temu na: male, srednje in dolge. Srednji polnijo prostor med 2. in 3. (srednjima) črtama; mali ga ne izpolnijo, a dolgi ga presegajo.

Spajanje soglasnikov.

Soglasniki spajajo se med sebo bilo sè spojnico (široko) bilo brez nje (tesno). Široko spajanje znači, da treba čitati med njima neki samoglas — navadno e, — a tesno, da se ne treba čitati. Tesno spajanje dveh ali več soglasnikov se vrši: a) sè stapljanjem, b) vpletanjem, c) s tesnim zedinjevanjem. (Glej prilogo.)

Primeri

za široko spajanje:

Beg, bel, berem, bereš, več, vesel, vek, ded, derem, žeg, zelen, zet, jed, jedem, jež, jelen, jesen, kes, led, lek, len, let, med, meden, meren, mesen, meh, mek, meljem, nered, nem, peš, perem, red, rez, senen, seten, tek, temelj teret, fes (fez), cel, cep, ček, Čeh, čemeran, čep, šerep, Šeh.

Примѣри

за широкото и тѣсното съединяване
(съ е):

Брѣгъ, вредъ, гледъ, гнетенъ, гнѣвъ,
гребенъ, двѣръ, дрепъ, жрецъ, звѣръ,
кметъ, кременъ, кресъ, кретъ, левъ,
мѣстенъ, мреженъ, прѣгледъ, прѣбегъ,
преведенъ, прѣвезъ, прѣдренъ, прѣметенъ,
прѣнесенъ, прѣдетенъ, прѣстрѣлъ,
плѣменъ, плѣскъ, плетенъ, рѣчь,
светъ, скрежъ, слепъ, сметъ, смѣхъ,
смѣлъ, спеченъ, Срѣдецъ, срѣзь, стрѣлъ,
степенъ, сѣверъ, третъ, трѣскъ, тренетъ,
хлѣбъ, хмѣлъ, честъ, Шведъ, шлемъ, шлепъ,
шledenъ.

— Примѣри за е бѣ началото и въ
края на думитѣ: еб, еб . . . де, ве и пр.
(Слѣдва.)

Примери

за широко и тесно спајање (с е):

Брег, вред, глед, гнетен, гнѣв,
гребен, двер, дреп, жрец, звер, кмет,
кремен, крес, крет, лев, местен,
мрежен, преглед, пребег, преведен,
превез, предрен, преметен, пренесен,
преплетен, престрел, племенен, плеск,
плетен, реч, свет, скреж, слеп, смет, смех,
смел, спечен, Срдец, срез, стрел,
степен, север, трет, треск, тренет, хлеб
(леб), хмел, чест, Швед, шлем, шлеп,
штеден.

— Примери за е у почетку и на
крају речи: еб, ев . . . бе, ве итд.
(Наставиће се).

Отъ странство. Iz stranoga svieta. Из страного света. Iz drugih dežel.

— По случай на празнување хилядогодишнината въ Маджарско ще стане и едно стенографическо наложение въ Будапеща, както и конгресъ на централно-европейски стенографи. Литературната часть на изложенieto ще съдържа: исторически прѣгледъ върху развитieto на стенографията въ Маджарско и Хърватско отъ 1848 г. до днесъ. Съ съставинieto на Хърватската часть натоварена е отъ надлежното мѣсто нашата редакция. Ще има и надирѣварвания въ бързописанието и скаски по стенографическото искусство.

— **Dunaj je prvo stenografsko mesto** v Evropi, kakor se vidi iz statistike, izdane po kr. saksonskem stenogr. zavodu v Draždanih. Največ učencev (1260) ima prof. Jos. Schiff na Dunaju. In koliko je še drugih, ki poučujajo stenografijo na državnih in zasebnih zavodih. V Avstriji se je učilo lanskega leta 20.321 oseb

stenografije. A sploh je štela Gabelsbergerjeva šola lanskega leta 45.003 učencev (za 1224 več kot l. 1894). Med njimi bilo je tudi 5913 učenk. V prevodih na tuje jezike se je poučevalo 8494 oseb.

— Edisonov fonograf in stenografija.

Znani stenograf Beyerlen v Stuttgartu poskušal je pri zadnjem zborovanju deželnega zbora, kako bi se dal rabiti fonograf poleg stenografije. On je narekoval svoj stenogram fonografu, ter ga potem navil tako, da mu je počasi nazaj govoril ali diktoval, sproti pa je g. Beyerlen prenašal diktat s pisalnim strojem na papir. Isti se peča tudi s priredbo fonografske mize, pred katero bi se govornik postavil ter naravnost v fonograf govoril. Ako se ta poskus posreči, potem se bode komornim stenografom zadača precej olajšala. Oni bi še imeli namreč le to bilježiti, kar govori predsednik ali pa kar povē kdo iz svojega scdeža.

Primjeri

za široko i tjesno spajanje (s e):

Brieg, vred, gled, gneten, gniev, greben, dver, dren, žrec, zver, kmet, kremen, kres, kret, liev, mjesten, mrežen, pregled, prebeg, preveden, prevez, predren, premeten, prenesen, prepleten, prestrel, plimenen, pljesk, pleten, rieč, svjet, skrež, sliap, smet, smjeh, smiel, spečen, Sredec, sriez, striel, stepen, sjever, tret, triesk, trepet, hlieb, hmel, čest, Šved, šljem, šlep, šteden.

— Primjeri za e na početku i svršetku rieči: eb, ev . . . be, ve itd. (Sliedi.)

Primeri

za široko in tesno spajanje (z e):

Breg, vred, gled, gneten, gnev, greben, dver, dren, žrec, zver, kmet, kremen, kres, kret, lev, mesten, mrežen, pregled, prebeg, preveden, prevez, predren, premeten, prenesen, prepleten, prestrel, plemenen, plesk, pleten, reč, svet, skrež, slep, smet, smeh, smel, spečen, Sredec, srez, strel, stepen, sever, tret, tresk, trepet, hleb, hmel, čest, Šved, šlem, šlep, šteden.

— Primeri za e v početku in na kraju besedij: eb, ev . . . be, ve itd. (Dalje.)

Книжовность. Književnost. Книжевност. Književnost.

— **Vyroční zprávy (letno poročilo)**, predstavljeno rednemu glavnemu zboru I. praškega društva Gabelsbergerskih stenografov za l. 1894—95, dne 27. listopada 1895. Iz tega poročila posnemamo, da je društvo imelo 9 častnih, 7 osnovajočih, 9 dopisujočih, 13 podpornih in 123 pravih članov. Novim častnim članom je bil ono

leto izbran g. prof. I. O. Pražák, lektor stenografije na c. kr. vseučilišču v Pragi, za svoje velike zasluge, katere si je pridobil za društvo, ter za česko in slavjansko stenografijo. Društvena blagajna je imela prihoda 2971 gold. 84 kr., a stroškov 2677 glđ. 48 kr.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— G. A. P. v M. Vaša vprašanja glede j so dosta važna, kakor je sploh «jotirovanje» v slavjanskej stenografiji važna reč, katera dela preglavico raznim stenografom. Na I. kongresu slavjanskih stenografov v Pragi l. 1891. govorilo se je mnogo o tem predmetu, ne da bi se bilo moglo kaj stalnega določiti. V naši slov. stenografiji vzeli smo podaljšanje nekaterih malih in srednjih znakov kot simbol «jotirovanja»; a pri vseh znakih nij mogoče tega provesti, posebno pri dolgih č, h, t, ne; niti pri b, m, p, kateri se podaljšajo pri stapljanju z r-om. Torej v takih slu-

čajih se prekriža znak za j s predstoječim soglasnikom ali pa se izrazi v njem kot i, kjer se nij bati dvoumljivosti. Na pr. človeč(j)i, veveč(j)i, bož(j)i itd. Prekrižanje je potrebno n. pr. ribji: ribi, kozji: kozi, kopja: kopa itd. Mi smo sicer neprijatelji takšnega prekriževanja, za to smo ga vzeli le za silo — za take izjemne slučaje. Kedar se pa nahaja j med dvema samoglasnikoma, ali pa pred soglasnikom, so pravila stalna in priprosta, kakor je razvidno iz priloge (str. 8.), kjer so pravilno stenografirane vse one besede, o katerih se sumnjate, kako bi jih trebalo pisati.

Българска
СТЕНОГРАФИЯ

по системата

НА Ф. КС. ГАБЕЛСБЕРГЕРЪ

ОТЪ

АНТОНЪ БЕЗЕНШЕКЪ.

Officier d' Académie,

Почетенъ членъ на централното стенографическо дружество въ Мюнхенъ и на Българ. стеногр. дружество въ София, награденъ съ почетни дипломи отъ Българ. земледѣл. пром. паложение въ Пловдивъ, отъ стеногр. паложения въ Мюнхенъ, Прага и пр.

ЧАСТЪ I.

Трето поправено издание.

Цѣна 2 л. 50 ст.

ЧАСТЪ II.

Дебатно писмо.

Цѣна 2 л. 50 ст.

Българска
СТЕНОГРАФИЧЕСКА ЧИТАНКА

ОТЪ

АНТОНЪ БЕЗЕНШЕКЪ.

Цѣна 2 л. 50 ст.

Продаватъ се въ книжарницата „Пчела“ въ Пловдивъ и въ други по-главни книжарници въ България.

Slovenska
STENOGRAFIJA

po sestavu

Franciška Ks. Gabelsbergerja

priredil

Profesor Anton Bezenšek

Officier d' Académie,

vitez reda sv. Aleksandra in reda sv. Save, lastnik zlatega križca za državljanske zasluge zlato svetinje Plovdivske razstave, srebrne svetinje Antverpenske razstave in častne diplome stenoogr. jubil. razstave v Monakovem; časten član centralnega & stenoogr. društva v Monakovem in boigr. stenoogr. društva v Sofiji itd.

Drugi popravljene natis.

Izdala „Matica slovenska“ v Ljubljani.

Cena 1 gld.

Dobiva se v pisarni „Matica slovenske“ v Ljubljani in po raznih knjigarnah na Slovenskem.

СТИХОНИЗЪ.

Не я будете!

(Стенограма се намира на стр. 1.)

Заникъ — слънце. Небеса усмивка
 Румена отъ западъ осиява,
 Витоша съ зари пурпурни се вѣнчава,
 Морно поле чака миръ почивка.

Богъ единъ въ бездънната небесни
 Бди, съзъ прѣста на уста, и гледа
 На въртящитъ се рове отъ бѣсни
 Мирове, Той, сѣканъ мълкомъ зановѣда!

Тихо шушнатъ въ сумрака вечерни
 Дрѣвесата. Мръква. Пламва отъ свѣтила
 Неброени свода синь, безмѣрни . . .
 Дрѣме мѣка свѣтока, скръбъ, теглила.

„— Тихо! Кротко! . . . Бъ вашето фърчене
 Вихрово шумъ, трясъкъ не правете,
 И на люлката на вѣчното мѣчене —
 На Земята — краткий сънъ пазете!

Иванъ Вазовъ.

Исконниятъ законъ.

(Стенограма се намира на стр. 73 въ мин. год. течение)

Naturam sequimur.

Имама, — истина, — слова! . . . Най-вѣрното до вчера
 Е днесъ лъжовно! . . . Миѣнето, което тържествува
 И надижлото миѣние сж тождественна химера! . . .
 Природата туй иска: тварь противъ тварь да ратува! . . .

Борбата, — ето истина всевѣчна и единичка!
 Войната е неумолимъ законъ, законъ върховенъ!
 Човешко умно сжщество, ехидна, вълкъ и птичка,
 Сжщъ подвигъ вършжтъ, — „бой за пища,“ — въ лагера свѣтовенъ.

Олтари, знамена, — природата не припознава!
 Любовна страсть отъ страсть враждебна тя не отличава!
 За нея ропотъ или химнъ сж пиещи подобни!

Идеята, съ която се човѣкъ така гордѣе,
 Туй слънце, — срѣщу слънцето съ еднаква мощъ що грѣе,
 Огасва жалко, губи се въ безвѣстности задгробни!

Ст. Михайловский.

Po konci glave!

(Stenogram je na str. 45 lanskega tečaja)

Po konci spet, rojaki, tožne glave,
Zdramimo se iz žalosti globoke!
Dovolj z nebés bridkosti in težave,
Spet šibo Oče bo dejal iz roke;
V nas milostno se bo ozrl iz nova,
Nas pogubiti volja ni njegova.

Poljé razbije toča iz oblaka;
Kaj tu, kaj tam je rastlo, ne pozná se;
Obupanje premaga siromaka,
Kako prebije s svojci hude čase?
Ko spet pomlad posije drugo léto,
Z zelenjem novim je poljé odéto.

Bremena vajena že nam so pleča,
In vajena potú so čela naša;
Trud nam je brat in sestra nam nesreča,
Trpljenje in bridkost vsakdanja paša;
Razvadila Slovenca ni usoda,
Prebila bo se tudi ta nezgoda.

Sam, kar imá, Slovén si je priboril,
Ní stal pričakujoč pomoči tuje;
Tako je prav! samo, kar sam si storil,
Zares se tvoje delo imenuje.
Pogúm! sam sebi zvest Slovenec bodi,
In stal ne bodeš zadnji med narodi.

Zaceli s časom se globoka rana,
Srcá nam spolnijo se gorke želje:
Spet, lepša, stala bela bo Ljubljana,
Ponos Slovencu, dika in veselje,
Pokrajinam slovenskim vsem svetišče.
Vsem rodoljubja sveto bo ognjišče.

Oj skloni kvišku spet se, draga mati,
Slovenija, očf povzdigni solzne svoje;
Glej, mir in sprava zopet je med brati,
Nesreča združila je sine tvoje;
Ne le za zda! Gorjé njegovi duši,
Kedor med brati mir nam zopet ruši!

Ljubezen brate nas pri delu druží,
Ljubezen, ki slabosti prizanaša;
Po svoje vsak naj domovini služi,
Kaj trud rodil bo njemu, naj ne vpraša:
Če ni celó med rodnimi je brati,
Kje hočemo ljubezni še iskati?

Pod kládívom utrdi se železo,
Vjunači, ne upogne nas nesreča;
Sklenimo novo med seboj zavezo,
Velika sila, naša moč je večá:
Ne dajmo se! stojimo hrabro v boji,
Pogum, na delo spet, rojaki moji!

Jos. Stritar.

Jugoslavenima.

Spjevao Goluban Dvorski.

(Vidi na strani 113 «Glasnika» pr. god.)

Stenogram nalazi se na str. 4.

Дубровнику

од кнеза Николе I,

(Стенограм налази се на стр. 6.)

Читао сам с удивљењем
У прољеће мојих дана
Твоју прошлост, славни граде,
И рад твојих великана.

Прибира сам многе књиге
С радознањем и љубави;
Чудно се твоје раду,
Твоме знању, твојој слави.

Видно сам у старини,
Кад си исток надмудрива,
А занаву у вјештини
И науци такмац бива!

Замислих те, да те гледам,
Карло пети ће те моли,
Да му дадеш мориарицу,
Свом душману да одоли.

Навирах те, како бисер
Ошитоности протурајеш;
Како рашко братско племе
Са просвјетом упознајеш,

И како се уковаше
Преко мора с Италијом,
А од копна грљаше се
С Балшићима и Рацијом.

И књига ме научила,
Да те гледам само-сама,
Како си се опирао
Византији и Млеткама.

Читао сам и вјерујем
Листовима историје,
Да смјелијег одговора
Царство царству дало није —

Но је твоја република,
Кад јој султан Ђурђа иска:
„Сурваћу се врх ћеце ми,
„Али не ћу да су ниска!“

Тако рече, тек светинју
Гостопримства да одржиш;
Тако прегну за свог госта,
Да изгориш, да се спржиш!

Твоје гордо племство, што је
Пријед било и што траје,
Са разлогом изнад себе
Ино друго не признаје.

Колико је оно дало,
Дубровниче, теби кнеза;
Колико је одњихало
И pjesника и витеза!

(Свршиће се.)

Увелој ружки.

(Стенограм налази се на стр. 79 пр. год.)

Увенуло чедо младога пролећа,
Гледам лиске твоје што се тихо суше;
Твој ме лик блеђани, Њеног лика сећа,
А твој слатки мирис, Њене благе душе.

Он ме сећа давно минулих времена
Буди ведре дане и вечери сјајне,
Пред мојим очима тренти слика Њена
Са светлим паравом љубави бескрајне.

Бледо јој је чело, помршене власи,
Своје сувне очи подигла је горе —
Она гледа сунце што се тихо гаси
И запад претвара у пламено море.

Беше тако мила као млада Пери
На цветном уласку изгубљеног раја,
Што блудећи плачна око светих двери,
Сања благи живот вечитога Маја.

Слатка ме милина поново облеће,
Ал' се горка туга са милином плете...
Моје сретно доба вратити се неће
Ко ни румен твоја увенули цвеће!

Треба л' песма моја судбину да куње?
Ах, на мојој лири од жалости вене,
Ја сам већ одавно покидао струне,
Што звоне: спокојство, радост и весеље.

Војислав.

Югославјанска библиографија.

Jugoslavjanska bibliografija.

(Vse tukaj omenjene knjige in spisi morejo se naročiti v knjigarni Alojzija Bezenška v Plovdivu. — Всичките тук спомнѣти книги и списанија можат да се порчатъ въ Пловдивъ. — Всичките тук спомнѣти книги и списанија можат да се порчатъ въ Пловдивъ.)

— „Юбилей на Ивана Вазова“. Издаде юбилейни комитетъ въ намѣтъ 25-годишната книжовна дѣятелностъ на поета. София 1895.

— К. Елницкий: Рѣководство по теорията на словесноста. Прѣведе Ив. Момчиловъ. София 1895, стр. 147. Цѣна 2 лева.

— Dr. Julio Golik: *Nauk o uzgoju*. Zagreb 1895, str. 110. Cjena 70 novč.

— Dr. Rudolfo Vimer: *Pisma mladeži srednjih škola*. Zagreb 1895. I. dio str. 147. Cjena 1 kruna.

— *«Matica Hrvatska» dala je pr. godine svojim članovima deset knjiga na ruke*. Od tih donša osam knjiga originalne radnje, a dvije su knjige prevedene. Tri radnje idu u poučnu, sedam u zabavnu struku i to: *«Naše nebo»*. Crtež iz astronomije od prof. O. Kučere. — *«Ruska književnost u osamnaestom vijeku»* od glasovitog prof. V. Jagića. — *«Oko Kupe i Korane»* od pok. Rad. Lopašića. — U zabavnoj knjižnici imamo: *«Za kralja — za dom»* II. dio, pripovijest od Jos. E. Tomića; *«Ekvinocij»*, nagradjena i predstavljena drama Ive Vojnovića. *«Bez nade»*, pripovijest iz Mostarskoga života iz austr. zapreme od Osmana Hadžića i Ivana Miličevića. *«Bogovićeva pjesnička djela»*, III. knjiga. Sa uvodom i ocjenom Bogovićeva književnoga rada od Milivoja Šrepela. — *«Izabrane pjesme»* Aug. Harambašića. — *«Slavenske knjižnice»* treća knjiga sadržaje ove godine dvije *«Potapenkove pripovijesti (Generalova kći i Seoski roman)»* u prijevodu Ivana Gojtana. — Dvanaesta knjiga: *«Prijevoda grčkih i latinskih klasika»* donša ove godine prijevoda svih tragedija Sofoklovih sa

povećim uvodom o grč. kazalištu u opće i narose o Sofoklu i njegovih tragedija. — Sve te knjige iznašaju (bez slika i priloga) do dvije stotine štampanih araka. Osim ovih deset knjiga štampala je *«Matica Hrvatska»* ove godine za svoje slovenske članove i drugo popunjeno izdanje svoga *«hrvatsko-slovenskoga rječnika»*. — Čitava tiskana naklada ovogodišnjih *«Matičinih»* knjiga iznosi 12.000 primjeraka, svih je knjiga na broju ravnih 110.000 komada. Na cijelom slavenskom jugu nema — izuzev *«Družbu sv. Mohora»* kod Slovenaca, koja ima ove god. 72.097 članova, a daje svojim članovima za jednu forintu šest knjiga -- društva, koje bi se moglo ma samo iz daleka staviti o bok *«Matici Hrvatskoj»* i slovenskoj *«Družbi sv. Mohora»* s tako uspješnim kulturnim radom u srednjim i nižim slojevima naroda.

— *«Domaća vzgoja»*. Slovenskim materam, vzgojiteljicam, učiteljicam, vzgojiteljem in učiteljem po najboljših virih spisal J. Dimnik, učitelj v Ljubljani 1895. Str. 141. Cena 1 gld.

— A. Gabršek: *Knjižnica za mladino*. Snopič 10 in 11. (Slomščekove pesni). Gorica 1895, str. 192. Cena 30 kr.

— L. Lavtar: *Geometrija za učiteljska*. V Ljubljani 1895. Cena 1 gld 20 kr.

— *«Целокупна лела Љубомира П. Ненадовића»* другог поправеног и умноженог издања. 20 свезака. У Београду 1895. Цена 25 дин.

— Садањи Срби, покушај фиџиолошко-патолошке студије од старца А. С. Суботица. Стаје 1 круну.

— Лука Јововић: *Приповијетке из црногорског живота*. Књига I. Стаје 50 новч.

АЗБУКА. — ABECEDA.

Кирилица		Latinica		Кирилица		Latinica	
българска	сръпска	hrvatska	slovenska	българска	сръпска	hrvatska	slovenska
А а	А а	A a	A a	С с	С с	S s	S s
Б б	Б б	B b	B b	Т т	Т т	T t	T t
В в	В в	V v	V v	У у	У у	U u	U u
Г г	Г г	G g	G g	Ф ф	Ф ф	F f	F f
Д д	Д д	D d	D d	Х х	Х х	H h	H h
Е е	Е е	E e	E e	Ц ц	Ц ц	Č č	Č č
Ж ж	Ж ж	Ž ž	Ž ž	Ч ч	Ч ч	Č ě	Č ě
З з	З з	Z z	Z z	—	Ђ ђ	Ć ć	—
И и	И и	I i	I i	дж	Ђ ђ	(Dj) dj gj	dž
Й й	Ј ј	J j	J j	дж	Џ џ	Dž dž	dž
К к	К к	K k	K k	Ш ш	Ш ш	Š š	S š
Л л	Л л	L l	L l	Щ щ	шт	št	št
лъ	Љ љ	Lj lj	Lj lj	Ъ ъ	e (je)	ie (je)	e
М м	М м	M m	M m	Ю ю	ју	ju	ju
Н н	Н н	N n	N n	Я я	ја	ja	ja
нь	Њ њ	Nj nj	Nj nj	Ѧ ѧ	—	—	—
О о	О о	O o	O o	Ѣ ѣ	—	—	—
П п	П п	P p	P p	Ъ ъ	—	—	—
Р р	Р р	R r	R r	Ь ь	—	—	—

Книжарница

„ПЧЕЛА“

ЛУЙ БЕЗЕНШЕКЪ и С-це

Пловдивъ.

Прѣпоръчва и продава слѣдующитѣ собствени издания:

		Часть	лева	ст.
А. Безеншекъ	Етика или правоучение	—	2	—
А. Б. Буковски	Рѣководство по пѣмскій езикъ (Упражнения)	I	2	—
"	" " " " (Граматика)	II	2	—
"	" " " " (Читанка)	III	2	—
"	Синтаксисъ на пѣмскій езикъ	—	2	—
А. Безеншекъ	Българска стенография	I	2	50
"	" " " " (Дебатно писмо)	II	2	50
"	" " " " стенографическа читанка	—	2	50
"	Ст. книжки за домашни и класни упражнения	—	—	30
"	Рѣководство по отгѣсното писмо	—	1	—
Ф. Фрагешъ	Таблица съ българската отгѣсна азбука	—	—	10
А. Б. Буковски	Книжки за отгѣсно писанне	I	—	10
"	" " " "	2	—	10
"	" " " "	3	—	10
А. Безеншекъ	Югославиянскій Стенографъ отъ 1895 г.	VI	4	—
"	Югославиянскій Гласникъ " "	I	3	—

Югославянски Стенографъ и Гласникъ
Jugoslavjanski Stenograf i Glasnik

Југославенски Стенограф и Гласник

годишно na leto na godinu на годину	10	книжки zvezkov svezaka свезака	цѣна cena сіена цена	5	лева kron krupa динара
--	-----------	---	-------------------------------	----------	---------------------------------

Нароѣнина и рукописи пошљајо се под насловом: — Предплата и рукописи шаљу се под насловом: А. БЕЗЕНШЕКЪ, Пловдив (Philippopol).

Предплата и рукописи се испровождаѣ до адресѣтъ: — Предплата и рукописи шаљу се подъ насловомъ А. БЕЗЕНШЕКЪ, Пловдивъ.

Книжарне, катере спрејемајо нароѣнино: Селје: Dragotin Hribar; Ljubljana: Kleinmayr & Bamberg, A. Zagorjan.

Книжарници, които приемяѣ предплатата: Пловдивъ: Книжарница „Пчела“ на Дуи Безеншекъ; София: Придворна книжарница на И. Б. Касжрова.

Книжаре, које примају предплату: Загреб: L. Hartman (Kugli & Deutsch). Сарајево: Milan Šarić.

Книжкаре, које примају претплату: Београд: Книжара Пере Ђурчића.
Нови Сад: Лука Јоѣић.

„СВѢТЛИНА“ Мѣсечно иллюстрирано списание, вѣладо е въ VI та си годишнина. Донаси хубави картини и добръ материялъ. Годишнѣи абонаментъ 15 л. въ предплатата. На ученици се отетжѣва за 12 лева. Който записе 10 абонати, отетжѣва му се 10%. Въ крайѣтъ на годината всѣчки абонати ще получатъ даромъ нарочно приготвена премия. Всѣчко, што се отнасе до списанието, се испраѣа до редакцијата на „Свѣтлина“ въ София.

Knjigarna Alojzija Bezenška in dr.
v Plovdivu (Philippopol)

припороѣа се за нароѣила vsakovrstnih slavjanskih knjig, posebno bolgarskih, hrvatskih, srbskih in slovenskih.

Lastna založba stenografskih in raznih šolskih knjig.

Postrežba brza in točna. Dopisuje v istih jezikih. Conto-corrénte pri «Wiener Bank-Verein».

ЮГОСЛАВЯНСКИ СТЕНОГРАФЪ

JUGOSLAVJANSKI

STENOGRAPH.

Брой 1. Број.

Година VII. Теџај.

Стенографъ.

Не се будете!

гъ оу - ато рѣ

на гъ оу,

гъ оу рѣ оу оу,

на гъ оу рѣ -

Дѣл е рѣ оу

оу - оу - оу гъ

на е оу, оу...

на гъ оу рѣ -

оу оу оу оу

оу оу оу оу

на гъ оу оу

оу, оу оу оу

„Д, оу оу оу оу“

оу оу оу оу

на гъ оу рѣ оу,

на гъ оу рѣ -

оу

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

(6-)

Jugoslavenska

a o l l o p -
 a o l l e r e r ,
 a s e b e r e r ,
 a s -
 a s i n g l e b ,
 h e r e r e r -
 h e r e r e r e r ,
 a s a ...
 a s e r h e r e r ,
 a s e r e r e r ,
 a s e r e r e r ,
 a s e r -
 a s e r e r e r
 e s e r e r e r e r ?
 h e r e r e r e r ,
 a s a ...

h e r e r e r e r ?
 a o l l o p ?
 h e r e r e r e r
 h e r e r ?
 a s e r e r e r ,
 a s e r e r e r ?
 h e r e r e r e r
 a s e r -
 a s e r e r e r ,
 a s e r e r e r e r ?
 a s e r e r e r
 a s e r -
 a s e r e r e r e r -
 h e r e r e r e r e r ,
 h e r e r e r e r ,
 h e r e r -

a s e r e r e r e r ,
 a s e r e r e r e r ,
 a s e r e r e r e r :
 " a s e r "

a s e r -

Dr. Jos. Šmagoslav Ribič.

(con 50 f. v. e. r. 2-)

je h. y. l. n
v. a. b. v. p.
n. d. v. b. ...
o. v. t. l.

a. k. p. 196 f. p. l. e. o. n. a. c. v. d. y. - p. e. l.
l. o. r. e. t. e. r. n. e. d. l. y. p. t. v. p. o. v. e. - o. n. e. o. v. o.
v. y. v. e. s. o. n. o. i. v. n. d. s. - . v. o. n. p. e. i. t. p. e.
c. d. l. e. e. - e. d. z. j. a. o. v. p. e. h. o. b. - 1766
c. d. e. p. n. e. l. u. b. n. i. c. o. v. y. t. e. n. e. z. v. p. h. y.
h. o. v. e. n. o. v. -

p. t. h. o. v. e. l. e. n. e. p. n. e. v. e. d. s. - i. g. e. n. i.
- 1. d. n. - c. v. e. p. o. - 566 c. 26. n. i. p. e. b. e. d. 62.
- p. o. o. c. e. d. - v. e. y. e. 26 p. - e. p. p. 26 E. i. 565
- 20 s. b. f. -

c. d. l. o. n. v. d. n. d. c. t. e. e. t. i. v. - p. p. y.
v. p. p. - o. v. e. n. e. p. o. v. i. v. - 26 o. v. e. b. o. i. p.
h. i. t. p. o. v. e. -

v. o. v. e. l. t. d. o. h. i. v. p. e. b. e. e. z. v. p. n. e. v. n.
l. i. o. n. - l. i. v. e. l. n. - l. a. o. v. y. v. e. l. e. v. -

v. o. v. v. i. t. o. c. s. - (n. p. o. -)

Dyobovnyky

od knaza Hukare I.

Pr. 1. 1. 1.
s. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1.

~ 61 4/10
re ~ 8 1/2
" 10 1/2
~ 10 1/2

~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2

~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2

~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2

~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2

~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2

*

~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2
~ 10 1/2

(10 1/2)
~ 10 1/2

Marko Tjurañ Tjuro - Marko Tjulij Tjuro.

<u>ka-</u>	<u>ka-</u>	<u>ka-</u>
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv
h'raahy, jv	h'raahy, jv	h'raahy, jv

Listnica uredništva.

človečji, od veverčji, y božji, v ribji: v ribi,
s kozji: s kozi, v kopja: v kopa.

v sejejo, v pojejo, v pojo, v Jehova, v
čujmo: v čujemo, v čujte: v čujete, v bijete:
v bijte, v čujejo, v letajo, v rojijo, v tajijo,
v postijo.

v stoj: v stoji, v stoje, v - v vijemo:
v vijmo.

Стенографически
УЧЕБНИ ПИСМА
Stenografska učna pisma

Стенографска
наставна писма

Бр 1. Вр.

Stenografska
nastavna pisma

Азбука — Алфедба.

а . . . а

б . . . в

в . . . в

г . . . г

д . . . д

е . . . е

ж . . . ж

з . . . з

и . . . и

й . . . й

к . . . к

л . . . л, в . . . в

м . . . м

н . . . н, њ . . . њ

о . . . о

п . . . п

р . . . р

с . . . с

т . . . т

у . . . у, њ . . . њ

ф . . . ф

х . . . х

ц . . . ц

ч . . . ч, њ . . . њ

ш . . . ш, њ . . . њ, з . . . з

ш . . . ш, њ . . . њ, њ . . . њ, њ . . . њ

Гласни - Glasniki

а. . . . . а, е - е, и . . . . . и, о . . . . . о, у . . . . . у, (и.о)

Согласни - Soglasniki

начни: к.к, л.л, м.м, н.н, п.п, р.р, с.с mali

средни: б.в, в.с.в, г.д.г, д.е.д, м.т.м, п.р.п, srednji

дълги: ж.ж, з.з, ш.ш, т.т, ф.ф, х.х, dolgi

ц.ц, ч.ч, ш.ш, ж.ж, х.х, ф.ф, ц.ц, ч.ч, ш.ш, ж.ж, х.х, ф.ф

Средняване - Sprejanje

широко - široko:

в, в, м, м, д, д, е, е, р, р, ф, ф, а, а,
г, г, о, о, л, л, н, н, ш, ш, ч, ч, ш, ш, ш, ш, ш, ш,
в, в, в, в, г, г, г, г, г, г, г, г, г, г, г, г, г, г,
л, л, л, л, л, л, л, л, л, л, л, л, л, л, л, л

тесно - tesno:

- р -

- л -

a) кр c вр
др e др, др e др
мр (тз, пм) тз
зр (чз, пр) чз
др : вр
мр : мз
нр : пз, кр : кз

b) жр r жр
зр r зр
шр r шр
хр r хр
c) др r др, вр e вр
зр r зр, хр r хр
др e др, зр l зр

*) кз на начало - в речецка

***) кз средата и на края - в средата и на края

	<u>-b-</u>	<u>-v-</u>
a) cb e sv	mb f-ŕ tv	c) bc s vs
b) db s bv	xb f hv	bx* s vn*
Db o Dv	yb f ov	b** j v**
mb g žv	eb f čv	bx** j vn**
zb g zv	ub g šv	bz j vz
ub e mv	yb f štv	bm [†] j vt

<u>-k-</u>	
a) kn e km	b) kc e ks
kn ~ ken	ck e sk
c) kb e kv	

<u>-s-</u>	<u>-l-</u>
us e gl	ms f tl
ms g žl	xl f hl
zs g zl	ys f dl
ns e pl	ms g šl
cs e sl	ys f štl, f ščl

-n-   -m-

nn ~ mn, zn f zm, xn f hm, nu z mš.

*) be nazara-mo - v počiatku

**) na kpx - na kraju

***) be sptčama u na kpx - v sredi i na kraju

- <u>n</u> -		- <u>n</u> -	
zn 2 gn	zn 2 hn	xn ɣ ĩn	nd e nd
xn 2 hn		zn 2-ɣ zn	ne l nč
		un ɣ šn	
- <u>c</u> -		- <u>s</u> -	

cd a sb-zb [: obed a svel, ced a seb:], ca 9 og-og
 cd = zd a sd-zd, [: cud-b: pid, ced oc ped:], am 2 sm,
 en 9 op [: cun 9 sip, cen a sep:], nc 2 ps, pc 2 w.

- <u>m</u> -		- <u>t</u> -	
xm 9 ht,	nm 9 pt,	gm(s)-st	ft

Примери - Primeri

ja uupoko mo a mbcnomo   za široko i tesno
 cedunabanne: spajanje:

- <u>e</u> -	- <u>e</u> -
w, e, ze, z, zj, zn, z, e, j, g, v, m, v, v, ɣ, z, g, m, w, zn, z, k, n, w, z, w, k, m, z, s, l, d, og, a, v, v, z, h, ad, ad, h, h, a, v, h, h, k, b, b, je, ze, p, l-	z, c, i, z, z, e, o, v, v, v, v, ɣ-ɣ v, c, z, z, z, e, o, v, v, v, v, ɣ-t z, c, z, z, z, e, o, v, v, v, v, z

